

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สังคมโลกต้องเผชิญหน้ากับปัญหาวิกฤตจากการก่อการร้ายและการใช้กำลังอาวุธประหัตประหารกันเพียงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลบางกลุ่ม อาวุธขนาดเล็กที่แม่ไม้ไม่ได้เป็นอาวุธโดยสภาพ เช่น มีดคัตเตอร์ ถูกกล่าวอ้างว่าเป็นต้นเหตุแห่งการก่อวินาศกรรมครั้งสำคัญของประวัติศาสตร์มวลมนุษยชาติ เหตุการณ์ระเบิดตึกเวิร์ลเทรดประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 11 กันยายนปี ค.ศ. 2001 กลายเป็นต้นเหตุของการปราบปรามการก่อการร้ายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่นำมาซึ่งความเสียหายอย่างใหญ่หลวงจากการใช้กำลังอาวุธเพื่อปราบปรามองค์กรก่อการร้าย “อาวุธ” คือตัวแปรสำคัญที่สร้างความรุนแรงในข้อพิพาทให้ใหญ่หลวงขึ้น เหตุใดมนุษย์ซึ่งเกรงกลัวต่อความสูญเสียจึงยังคงมีอาวุธอยู่ข้างกายเพื่อประหัตประหารกันต่อไป อย่างไรก็ตามสาเหตุแห่งความเสียหายไม่ได้มาจากมนุษย์ทุกคน เฉพาะแต่มนุษย์บางคนเท่านั้นที่ทำให้อาวุธกลายเป็นเครื่องมือประหัตประหารที่น่ากลัวในปัจจุบัน

หากลองมองย้อนไปพิจารณาถึงครั้งอดีตกาลเราจะพบว่าอาวุธเป็นเครื่องมือสำคัญของมนุษย์ทั้งในแง่ของการใช้เพื่อการป้องกันตนเองและการดำรงชีพ มาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เดิมในสมัยโบราณมนุษย์ใช้อาวุธล่าสัตว์เพื่อนำมาประกอบอาหารเลี้ยงชีพ และยังใช้เพื่อการป้องกันอันตรายจากสัตว์ร้ายและผู้ที่จะมาทำอันตรายต่อตนเอง และอาจรวมถึงประเทศชาติเช่นในยามการสู้รบเพื่อรักษาชาติ โดยในยุคแรกๆ นั้นอาวุธที่มนุษย์ในสมัยโบราณใช้จะเป็นอาวุธที่ไม่มี ความซับซ้อนและค่อนข้างจะเป็นอาวุธที่สามารถใช้เพื่อหวังผลได้ในระยะที่ไม่ไกลมากนักเท่านั้น แต่ต่อมาเมื่อวิวัฒนาการทางเทคโนโลยีสูงขึ้น อาวุธก็ถูกพัฒนาขึ้นตามลำดับจากที่สามารถหวังผลในระยะไม่ไกลมาก ก็สามารถหวังผลได้ในระยะที่ไกลกว่าเดิม ที่สำคัญคือประสิทธิภาพในการทำลายล้างยังสูงขึ้นไปกว่าเดิมอีกด้วย และผลของการเปลี่ยนแปลงสังคมมนุษย์จากยุคโบราณที่ต้องล่าสัตว์มาเป็นยุคปัจจุบันที่มนุษย์ไม่ต้องล่าสัตว์แต่สามารถหาเลี้ยงชีพได้โดยสะดวกขึ้น ทำให้วัตถุประสงค์ของการใช้อาวุธเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มนุษย์ไม่ต้องใช้อาวุธเพื่อการดำรงชีพแต่ยังคงวัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันตนเองจากอันตรายต่างๆ ซึ่งกรณีที่มีมนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อาวุธเพื่อป้องกันตนเองและชาติก็เห็นจะมีประการเดียวคือเพื่อการต่อสู้ในกรณีความขัดแย้ง

ทางกำลังอาวุธเท่านั้น โดยปกติในการสู้รบทางการทหารทั่วไปอาวุธที่ใช้อาจมีหลากหลายชนิด ตั้งแต่อาวุธปืนที่ใช้ประจำกายของบุคคลจนกระทั่งถึงอาวุธที่มีขนาดใหญ่ที่มีประสิทธิภาพในการทำลายล้างสูง พัฒนาการทางด้านอาวุธแต่เดิมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อการทหารเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันเริ่มมีการใช้อาวุธในทางที่ผิดมากขึ้น กล่าวคือ มีการนำอาวุธประจำกายของทหารที่ใช้ในการรบหรือแม้กระทั่งอาวุธที่มีประสิทธิภาพในการทำลายล้างสูงแต่มีขนาดที่สามารถจะทำการพกพาไป ณ ที่ต่างๆ ได้ มาใช้ในกรณีพิพาทหลายกรณี อันเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสียหายอย่างมากมายต่อทั้ง ชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน ของประชาชนพลเรือนที่อยู่ท่ามกลางการสู้รบ ความตึงเครียดภายในประเทศ ความไม่สงบเรียบร้อยภายในประเทศ การใช้กองกำลังเพื่อเรียกร้องเอกราช การก่อการร้ายโดยขบวนการก่อการร้ายและแม้กระทั่งการนำอาวุธร้ายแรงมาใช้เพื่อการประกอบอาชญากรรม อาวุธส่วนใหญ่ที่ถูกนำมาใช้ในกรณีพิพาทหรือการประกอบอาชญากรรมโดยทั่วไปอย่างแพร่หลายมักไม่ใช่อาวุธที่มีขนาดใหญ่ดังเช่น รถถัง อากาศยาน หรือเครื่องยิงจรวดขนาดใหญ่ ฯลฯ ซึ่งมีการนำมาใช้เพื่อป้องกันตนเองจากกรณีความขัดแย้งทางกำลังอาวุธที่มีลักษณะระหว่างประเทศขนาดใหญ่ แต่จะเป็นอาวุธที่ผู้ก่อความไม่สงบเรียบร้อยหรือผู้ที่ต้องการใช้สามารถที่จะนำมาใช้ในการต่อสู้ได้สะดวกด้วยกองกำลังขนาดเล็กโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมากนัก สามารถจัดหาได้โดยง่ายและเป็นอาวุธที่ทุกคนสามารถใช้ได้ง่ายโดยไม่ต้องการความชำนาญมากนัก เช่น ปืนพก ปืนเล็กยาว ระเบิดสังหารบุคคล ฯลฯ

อาวุธดังกล่าวที่กล่าวมานั้นในภาษาอังกฤษโดยทั่วไปแล้วเรียกกันว่า “Small Arms and Light Weapons” หรืออาจแปลเป็นภาษาไทยได้ว่า “อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา” ซึ่งสามารถเรียกให้เข้าใจง่าย ๆ ว่าอาวุธที่ใช้ประจำกายบุคคล (ดังเช่น อาวุธปืนหรือระเบิดคั้งที่ได้อธิบายมาในข้างต้น) โดยอาวุธดังกล่าวเป็นสิ่งที่แพร่หลายในปัจจุบัน อีกทั้งการมีมาเป็นมาที่ยาวนานจึงทำให้พัฒนาการของอาวุธดังกล่าวจึงมีค่อนข้างจะมีความก้าวหน้ามาก ทำให้อานุภาพการทำลายล้างสูงเมื่อเทียบกับขนาดของอาวุธดังกล่าว

อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา ถูกนำมาใช้ในกรณีพิพาทในยุคปัจจุบันบ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกลุ่มกบฏต่อสู้รัฐบาลในข้อพิพาทภายในรัฐ กลุ่มที่ไม่ใช่รัฐแต่ต้องต่อสู้เพื่อกำหนดอนาคตของตนเองรวมถึงกลุ่มผู้ก่อการร้าย ก่อให้เกิดความเสียหายในระดับสูงต่อประชาชน ซึ่งเป็นการละเมิดต่อหลักมนุษยธรรมอย่างมหาศาล ทำให้มีผู้บาดเจ็บ ผู้เสียชีวิต ผู้พลัดถิ่น ผู้ได้รับความทุกข์ทรมาน และผู้ที่ไม่ได้รับความปลอดภัยอยู่ทั่วโลก¹ ในปัจจุบันอาวุธขนาดเล็กจัดว่าเป็น

¹ International Committee of the Red Cross, Arms Availability and the situation of Civilians in Armed Conflict (Geneva : International Committee of the Red Cross, 1999), pp. 15-17.

อาวุธหลักของกองกำลังในทุกระดับ ไม่เว้นแม้กระทั่งกลุ่มผู้ก่อการร้ายและยังพัฒนาการของอาวุธ ก้าวล้ำนำหน้ามากเท่าไรก็ยิ่งทำให้อาวุธที่เกิดขึ้นมาใหม่ยังมีประสิทธิภาพมากขึ้นตรงกันข้ามกับ ขนาดที่นับวันจะเล็กลงไปเรื่อยๆ จนแทบจะเป็นขนาดจิ๋วที่มีประสิทธิภาพเยี่ยมเลยทีเดียว

ข้อมูลจากหลายแหล่งอ้างว่าในแต่ละปีมีผู้ต้องเสียชีวิตจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาไม่ต่ำกว่า 500,000 คน ซึ่งมีสาเหตุหลากหลายทั้งที่มาจากความขัดแย้งทางอาวุธทั้งภายใน และระหว่างประเทศ การใช้อาวุธโดยกลุ่มอาชญากร การฆ่าตัวตาย การฆาตกรรมและการยุติปัญหา ด้วยความรุนแรง ฯลฯ² โดยในปี 1991 คณะทำงานของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศได้ทำการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการบาดเจ็บของพลเรือนจากผลของการต่อสู้ ในจำนวนประชาชน 17,086 คนแรกที่ได้รับบาดเจ็บจากอาวุธ ร้อยละ 35 เป็นบุคคลที่อ่อนแอ เช่น ผู้หญิง ผู้ชายอายุต่ำกว่า 16 ปี และผู้ชายที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป สถิติดังกล่าวบ่งชี้ถึงจำนวนสัดส่วนของประชาชนที่บาดเจ็บ ซึ่งมีผู้ใช้ ผู้ที่มีส่วนในการสู้รบโดยบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ได้รับความดูแลภายใต้อำណัติของคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ³ โดยผู้อ่อนแอตั้งแต่เด็กผู้ไม่สามารถป้องกันตนเองได้เป็นทั้งเหยื่อจากการ ประกอบอาชญากรรม และเป็นผู้ใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาเพื่อสร้างความเสียหายในบางกรณี เนื่องจากในบางประเทศมีการใช้เด็กเพื่อการทหารและการสู้รบจึงหนีไม่พ้นที่จะต้องมีการให้เด็กที่เป็นกองกำลังทางทหารใช้อาวุธดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาวุธชนิดนี้สามารถใช้งานได้ง่ายแล้วยัง เป็นการสะดวกต่อการฝึกกำลังพลเพื่อการสู้รบ จากสถิติที่บันทึกโดยสหประชาชาติพบว่าในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1990 เด็กมากกว่า 2 ล้านคนที่ต้องเสียชีวิตเนื่องจากความขัดแย้งทางอาวุธ เด็กอีก ประมาณ 20 ล้านคนต้องกลายเป็นผู้ลี้ภัยหรือผู้พลัดถิ่น และเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มากกว่า 300,000 คน ถูกเกณฑ์เข้าสู่กองทัพเพื่อเป็นทหาร⁴

ในปัจจุบันแม้ว่าความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศจะไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งนักเช่นในอดีต ทำให้การใช้อาวุธในความขัดแย้งทางอาวุธระหว่างประเทศไม่ใช่ปัจจัยหลัก ที่ก่อให้เกิดความเสียหายจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา แต่กระนั้นโลกก็ต้องเผชิญหน้ากับปัญหา ที่ทำลายกว่าเดิมคือการรับมือกับความขัดแย้งทางอาวุธภายในประเทศและการก่อการร้ายระหว่าง

² Small Arms Survey, Small Arms Survey 2001: Profiling the Problem (Oxford: Oxford University Press, 2001), p. 1.

³ International Committee of the Red Cross, Arms Availability and the situation of Civilians in Armed Conflict, pp. 15-17.

⁴ Graca Machel, "The Impact of Armed Conflict on Children", International Conference on War – Affected Children, Winnipeg, Canada, September 2000, p. 5.

ประเทศ กิจกรรมดังกล่าวมีการนำอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบามาใช้อย่างแพร่หลาย โดยส่วนใหญ่ อาวุธที่นำมาใช้ในกิจกรรมดังกล่าวมักเป็นอาวุธที่ผิดกฎหมายจาก โรงงานผลิตที่ไม่ได้รับอนุญาต และปัจจัยอื่นๆ อย่างไรก็ดีสาเหตุของการไหลทะลักของอาวุธเข้าสู่กลุ่มต่างๆ ก็เนื่องจากผลของการ ที่ภาคเอกชนในประเทศต่างๆ มีการผลิตอาวุธเพิ่มขึ้นอย่างมากมาเพื่อการค้าตั้งแต่หลังช่วง สงครามเย็นเป็นต้นมา และมีการเก็บสะสมอาวุธของบุคคลมากขึ้นเพื่อความปลอดภัยของตนเอง จึงเป็นสาเหตุให้มีการเพิ่มขึ้นของอาวุธในสังคมอย่างรวดเร็ว แม้ว่าการเพิ่มขึ้นของอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาอย่างมากมายมิใช่สาเหตุที่ทำให้ข้อพิพาทเพิ่มขึ้น เนื่องจากอาวุธปืนเป็นเพียงปัจจัย ภายนอกในการประกอบอาชญากรรมของตัวผู้ใช้อาวุธมิใช่ปัจจัยภายในที่ใช้ในการตัดสินใจของ บุคคลเพื่อการก่อข้อพิพาท ดังปรัชญาที่ว่า “ปืนฆ่าคนไม่ได้ แต่คนนั้นแหละเป็นผู้กระทำการเอง” (“guns don’t kill, people do”)⁵ แต่อาวุธชนิดนี้ก็เป็นสาเหตุที่ทำให้ข้อพิพาทมีความร้ายแรงมากขึ้น จากประสิทธิภาพการทำลายที่สูงขึ้น เป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคมมนุษย์ และการกลับมาใช้ชีวิตดั้งเดิมของเหยื่อที่ได้รับความเสียหายจากอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา นอกจากนี้ยังถือว่าเป็นสิ่งที่ทำหายนโยบายขององค์การสหประชาชาติในฐานะที่เป็นผู้ทำงานเพื่อ รักษาความสงบเรียบร้อยของโลกอีกด้วย

จากความเสียหายต่างๆ ที่เกิดขึ้นก่อให้เกิดแรงกระตุ้นต่อความตระหนักเพื่อ คุ้มครองบุคคลจากความบาดเจ็บและความเสียหายจากอาวุธในสังคมระหว่างประเทศเกิดขึ้น ก่อให้เกิดการสร้างกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการใช้อาวุธ โดยในยุคแรกๆ ที่มีการสร้างกฎหมาย ขึ้นมาเพื่อควบคุมอาวุธนั้นก็เนื่องมาจากแต่เดิมในสังคมโลกมีความขัดแย้งทางอาวุธเกิดขึ้นอยู่ บ่อยครั้งทั้งที่มีลักษณะเป็นความขัดแย้งที่มีลักษณะระหว่างประเทศและไม่มีลักษณะระหว่าง ประเทศ หลักเกณฑ์ทางกฎหมายในยุคแรกๆ จึงเป็นการสร้างหลักเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อคุ้มครองบุคคล ในยามสงครามเพื่อไม่ให้ผู้ที่อยู่ในสถานะที่เสียเปรียบซึ่งเรียกว่า “หลักมนุษยธรรมระหว่าง ประเทศ” โดยหลักการในการควบคุมอาวุธเพื่อคุ้มครองบุคคลที่อยู่ในสถานะที่มีข้อพิพาททางอาวุธ เริ่มมีมาตั้งแต่ปี 1868 กล่าวคือมีปฏิญญาแซนต์ปีเตอร์เบิร์กเกี่ยวกับการห้ามใช้เครื่องยิงกระสุนที่มี ลักษณะเป็นกระเบิดขนาด ที่มีน้ำหนักต่ำกว่า 400 กรัม ต่อมาในปี 1899 มีปฏิญญากรุงเฮก เกี่ยวกับ กระสุนที่มีลักษณะกระเบิด เป็นการห้ามการใช้กระสุนลักษณะที่สามารถกระเบิดได้เมื่อถึงเป้าหมาย อันจะนำมาซึ่งความบาดเจ็บและความเสียหายเกินขนาด ต่อมาในปี ค.ศ. 1981 มีการบังคับใช้ อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการห้ามหรือการจำกัดการใช้อาวุธซึ่งอาจก่อให้เกิดความ

⁵ United Nations Asia and Far East Institute for the Prevention of Crime and the Treatment of Offenders (UNAFEI), Resource Material Series No.50 (Tokyo: UNAFEI, 1997), p. 5.

บาดเจ็บเกินขนาด หรือ ก่อให้เกิดความเสียหายโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งมีพิธีสารฉบับที่ 1 ว่าด้วยการห้ามใช้อาวุธที่มีกระสุนที่สามารถแตกเป็นชิ้นส่วนย่อยในร่างกายมนุษย์และไม่สามารถตรวจสอบได้โดยการเอกซเรย์ได้ พิธีสารฉบับที่ 2 ว่าด้วยการห้ามหรือจำกัดการใช้ทุ่นระเบิด กับคักลวงตา และอุปกรณ์อื่นๆ พิธีสารฉบับที่ 3 ว่าด้วยการห้ามหรือจำกัดการใช้อาวุธที่ก่อให้เกิดไฟ พิธีสารฉบับที่ 4 ในปี ค.ศ. 1995 ว่าด้วยการห้ามการใช้อาวุธเลเซอร์ที่ทำให้คนตาบอดและพิธีสารฉบับที่ 5 ปี ค.ศ. 2003 ว่าด้วยวัตถุระเบิดที่หลงเหลือจากการใช้ในยามสงคราม ซึ่งหากพิจารณาตามวิวัฒนาการของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ยังไม่มีกฎหมายใดมาควบคุมการใช้อาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบา โดยเฉพาะแต่ในยุคต่อมาปรากฏว่าเริ่มมีกระแสในการควบคุมการใช้อาวุธของสหประชาชาติ (นิวยอร์ก) เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการสร้างแนวทางและมาตรการในการควบคุมอาวุธต่างๆ โดยการสร้างมาตรการและหลักกฎหมายต่างๆ นั้นก็เพื่อคุ้มครองประชาชน พลเรือน จากการที่จะได้รับภัยอันตรายจากอาวุธดังกล่าวและเป็นการควบคุมไม่ให้มีการเพิ่มขึ้นของอาวุธ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกิดจากการผลิตหรือการค้าที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้บรรลุผลของเป้าหมายหลักของสหประชาชาติในการคุ้มครองความสงบเรียบร้อยของสังคมโลก

ความเคลื่อนไหวของสหประชาชาติและองค์การระหว่างประเทศอื่นๆ ในการสร้างมาตรการในการควบคุมการใช้อาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบานั้น เริ่มขึ้นมาโดยสาเหตุที่ประชาคมโลกได้ตื่นตัวกับการเพิ่มขึ้นของอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายจำนวนมากต่อชีวิต และทรัพย์สินของบุคคล และนับวันอาวุธประเภทนี้ก็จะยังมีมากขึ้น ดังนั้นจึงเริ่มมีการเคลื่อนไหวในการสร้างมาตรการเพื่อควบคุมอาวุธในส่วนที่มาจากแหล่งที่ผิดกฎหมายและสามารถกระจายไปอย่างรวดเร็ว ทั้งในแง่ของการสร้างอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กรข้ามชาติ และพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการผลิตที่ผิดกฎหมายและการค้าที่ผิดกฎหมายซึ่งอาวุธปืน ส่วนประกอบของอาวุธปืน และเครื่องกระสุน นอกจากกระแสดังกล่าวแล้ว ยังมีกระแสของการสร้างมาตรการเกี่ยวกับเรื่องการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา โดยการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการค้าอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมายในทุกมิติ ซึ่งมีแผนปฏิบัติการในการควบคุมการอาวุธดังกล่าวด้วย

อย่างไรก็ตามแม้มีมาตรการที่เป็นรูปธรรมบ้างแล้ว แต่ก็ยังถือว่ายังไม่มีมาตรการในทางกฎหมายระหว่างประเทศโดยเฉพาะในเรื่องการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ครบวงจรและมีประสิทธิภาพ ในส่วนของอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กรข้ามชาติ และพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าที่ผิดกฎหมายซึ่งอาวุธปืน ส่วนประกอบของอาวุธปืน และเครื่องกระสุนซึ่งมีอยู่แล้ว แต่ในปัจจุบันยังคงต้องรอการลงนามและให้สัตยาบันครบ 40 ประเทศตามที่กำหนดในพิธีสารฉบับดังกล่าวเสียก่อนจึงจะสามารถบังคับ

ใช้มาตรการทางกฎหมายตามพิธีสารฉบับดังกล่าวเพื่อการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาได้
 อย่างไรก็ดีเมื่อมีการบังคับใช้กฎหมายตามพิธีสารเช่นว่าแล้ว พิธีสารฉบับดังกล่าวอาจมีส่วนช่วยใน
 การสร้างมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาในส่วนที่
 เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมได้ และในส่วนของการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการค้าอาวุธ
 ขนาดเล็กและอาวุธเบาที่ผิดกฎหมายในทุกมิตินั้นก็ยังคงเป็นลักษณะของแนวทางการปฏิบัติที่ไม่ได้
 เป็นรูปแบบของกฎหมายระหว่างประเทศอย่างแท้จริง อีกทั้งมาตรการดังที่กล่าวมา ก็ยังคงมีความ
 บกพร่องในหลายประการ เช่น การควบคุมการใช้ การมีไว้ในครอบครองของปัจเจกหรือกลุ่ม ฯลฯ
 ก็ยังไม่มีมาตรการที่ชัดเจน นอกจากนี้ในระบบการตรวจตราที่มีประสิทธิภาพก็ยังไม่มีการจัดระบบ
 ที่ชัดเจน ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ ถึงข้อบกพร่องของ
 การบังคับใช้มาตรการต่างๆ และทำการแก้ไขข้อบกพร่องเหล่านั้น เพื่อที่จะสร้างมาตรการที่มี
 ประสิทธิภาพในการคุ้มครองความมั่นคงและปลอดภัยของมนุษย์

สำหรับมุมมองในส่วนปัญหาของประเทศไทยนั้น เราจะเห็นได้ชัดเจนว่าแม้จะมี
 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการใช้อาวุธปืนอย่างเข้มงวด แต่เราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าหากไม่นับ
 รวมถึงความสูญเสียที่มาจากอุบัติเหตุที่เกี่ยวกับการจรรจรแล้ว ข้อพิพาททั่วไปที่เกิดขึ้นในสังคม
 ส่วนใหญ่ที่มีการใช้กำลังมักจะลงเอยด้วยความเสียหาย บาดเจ็บและความตายจากผลของการใช้
 อาวุธปืนและวัตถุระเบิดเสมอ ไม่ว่าจะเป็นการปล้นทรัพย์ที่ผู้ประกอบอาชญากรรมมักจะใช้ปืนเป็น
 อาวุธหลัก การรับจ้างฆ่าคนที่มือปืนใช้ปืนเพื่อประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อการ
 ร้ายโดยการลอบวางระเบิด การทำร้ายและโจมตีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและชาวบ้านในท้องที่ใน
 บริเวณภาคใต้ของไทย รวมถึงตลอดถึงการทำอัตวินิบาตกรรม ฯลฯ ก็ล้วนแล้วแต่เป็นพยานหลักฐาน
 ชัดชัดที่ชี้ให้เห็นถึงความบกพร่องและหะหลวมของการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการในการ
 ควบคุมอาวุธภายในประเทศไทย ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่เราจะพิจารณากันเสียที่ว่าเหตุใดกฎหมายที่
 มีอยู่จึงไม่สามารถนำมาบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาที่แท้จริงเกิดจากข้อบกพร่องของ
 กฎหมายเองหรือเกิดจากการนำกฎหมายไปใช้เพื่อปราบปรามอาชญากรรมแล้วไม่เกิดผลสำเร็จและ
 จะทำอย่างไรเพื่อลดหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว เรามีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องพิจารณาหลักเกณฑ์
 ตามกฎหมายและมาตรการของกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนามาตรการตามกฎหมาย
 ไทยหรือไม่ หรือมาตรการของเรามีคดียู่แล้วเพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาได้ ทั้งนี้ประโยชน์ที่จะ
 ได้รับความจากการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ก็เห็นไม่พ้นจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเราทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
 เนื่องจากการประกอบอาชญากรรม เนื่องจากเราไม่อาจสามารถที่จะกำจัดให้หมดสิ้นไปซึ่งอาวุธได้
 ปัญหาจึงไม่ใช่ว่าทำอย่างไรอาวุธจะหมดสิ้นไป เพราะการควบคุมผู้ผลิต ผู้บริโภค โดยการหยุด
 กิจกรรมของบุคคลดังกล่าวไม่ใช่เรื่องง่ายๆ เนื่องจากทุกคนต่างก็มีสิทธิในการที่จะมีอาวุธไว้เพื่อ

ป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ตัว รวมถึงการมีสิทธิที่จะเป็นผู้ผลิตและผู้จำหน่ายตามกลไกตลาด ดังนั้นปัญหาจึงอยู่ที่ว่าทำอย่างไรเราจึงจะสามารถควบคุมอาวุธได้ เพื่อลดความรุนแรงของการประกอบอาชญากรรมลง เพื่อลดการประกอบอาชญากรรมที่ใช้อาวุธเป็นส่วนประกอบลง และเพื่อลดความเสียหายในสังคมอันจะนำมาซึ่งสันติภาพ ความมั่นคงและการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตลอดไป

1.2 สมมติฐาน

เนื่องจากในปัจจุบันมีมาตรการในทางกฎหมายระหว่างประเทศในการควบคุมอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาแล้ว แต่มาตรการทางกฎหมายเท่าที่มีอยู่ในปัจจุบันก็ยังคงมีข้อบกพร่องอันเนื่องมาจากกระบวนการบังคับใช้กฎหมายที่ขาดประสิทธิภาพ การที่จะแก้ไขปัญหาในเรื่องนี้ จำเป็นต้องมีการสร้างมาตรการในการบังคับใช้กฎหมาย ระบบและองค์กรตรวจตราการปฏิบัติตามกฎหมายในทางระหว่างประเทศที่มีแนวทางที่ชัดเจน โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยความร่วมมือทั้งในระดับสากล ภูมิภาค และภายในประเทศ

1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์และลักษณะของสภาพปัญหาอันเกิดจากอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบา ซึ่งกระทบต่อหลักมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน
- (2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมายและมาตรการระหว่างประเทศทั้งในระดับ โลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศที่เกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบาที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงแนวทางในการสร้างมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศ และมาตรการที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา
- (4) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางและปัญหาในทางปฏิบัติในระดับ โลก ระดับภูมิภาคและระดับประเทศที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวุธขนาดเล็กและอาวุธเบา
- (5) เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางในการแก้ไขปัญหาในปัจจุบัน

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

- (1) ศึกษาความเป็นมาและวิวัฒนาการของหลักกฎหมายระหว่างประเทศเกี่ยวกับเรื่อง การควบคุมการใช้อาวุธ
- (2) ศึกษา วิเคราะห์อนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมที่มีลักษณะ เป็นองค์กรข้ามชาติ ปี 2000 และพิธีสารว่าด้วยการต่อต้านการผลิตและการค้าที่ผิด กฎหมายซึ่งอาวุธปืน ส่วนประกอบของอาวุธปืน และเครื่องกระสุน ปี 2001 เพื่อ ขยายความตามอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมที่มีลักษณะ เป็นองค์กรข้ามชาติ ปี 2000
- (3) ศึกษาวิเคราะห์แผนปฏิบัติการตามรายงานการประชุมแห่งสหประชาชาติว่าด้วย การค้าอาวุธขนาดเล็ก และอาวุธเบาที่ผิดกฎหมาย ในทุกมิติ ปี 2001
- (4) ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายระหว่างประเทศและแนวทางในการสร้างความร่วมมือใน ระดับสากล ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ
- (5) ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายต่างประเทศบางฉบับและกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับการควบคุม อาวุธ

1.5 วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้จะดำเนินการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้าและรวบรวม ข้อมูลทางด้านเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะ ได้มา โดยการค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วารสาร จุลสาร เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานรัฐบาลและเอกชนต่างๆ รายงานการสัมมนา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ กฎหมายระหว่างประเทศต่างๆ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและบุคคลที่เกี่ยวข้องและ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเสนอข้อมูลการวิจัยในเชิง พรรณา

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ทำให้ทราบถึงสถานการณ์และลักษณะของสภาพปัญหาอันเกิดจากอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบาอย่างแท้จริง
- (2) ทำให้ทราบถึงกฎหมายและมาตรการระหว่างประเทศทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับประเทศที่เกี่ยวกับมาตรการในการควบคุมอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบาที่มีอยู่ในปัจจุบัน
- (3) ทำให้ทราบถึงแนวทางในการสร้างมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศและการบังคับใช้มาตรการและกฎหมายระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมอาวูรขนาดเล็ก และอาวูรเบาทั้งในระดับโลกและระดับภูมิภาค
- (4) ทำให้ทราบถึงแนวทางและปัญหาในการปฏิบัติตามมาตรการระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการควบคุมอาวูรขนาดเล็กและอาวูรเบา ซึ่งจะช่วยให้สามารถวิเคราะห์เพื่อสร้างแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างดียิ่งขึ้น
- (5) เป็นบรรทัดฐานในการศึกษากฎหมายระหว่างประเทศของผู้ที่ต้องการจะศึกษาปัญหานี้ต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย